

SOCIETAT CATALANA DE BIOLOGIA
FILIAL DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Carrer del Carme, 47
08001 Barcelona

Núm. 215

July 2009

QUÈ CAL SABER?

ELS NOMS DELS ÀCIDS ORGÀNICS

Els noms d'algunes molècules tenen orígens etimològics curiosos, com noms d'aliments o de certes substàncies conegudes des de l'antiguitat. En aquest número expliquem l'origen dels noms d'uns quants **àcids orgànics**, alguns dels quals estan implicats en el **cicle de l'àcid cítric** (també anomenat **cicle dels àcids tricarboxílics** o **cicle de Krebs**, en honor d'un dels seus descobridors).

L'adjectiu que serveix per a designar l'**àcid acètic**, conegut des de l'antiguitat perquè és present en el **vinagre**, deriva del llatí *acetum*, que vol dir precisament això, 'vinagre'. El fet que el mot **àcid** tingui el mateix origen etimològic (*acetum*) revela la importància d'aquesta substància des de temps immemorials.

En el cas de l'**àcid fòrmic**, el més senzill de tots els àcids orgànics, l'adjectiu que el designa deriva de la paraula **formiga**, perquè es troba en abundància en les secrecions àcides del tub digestiu d'aquests insectes, lloc on va ser descobert inicialment. De fet, el primer mètode utilitzat per a obtenir aquest àcid era destil·lar un gran nombre de formigues.

Pel que fa a l'adjectiu de l'**àcid cítric**, aquest deriva de *citrus*, que significa 'llimona'. Aquest àcid es troba de manera abundant en els **cítrics**, especialment en la llimona, i és el que confereix el gust àcid a aquestes fruites (i no la **vitamina C** o l'**àcid ascòrbic**, com es creu de vegades).

Quant a l'**àcid màlic**, l'adjectiu té l'origen en el mot *malus*, que vol dir 'poma', i és en aquesta fruita on es va trobar primer aquest àcid orgànic. En canvi, l'**àcid fumàric** es va trobar originàriament en plantes del gènere *Fumaria*, i d'aquí procedeix la denominació.

En l'**àcid succínic**, l'adjectiu prové del llatí *succinum*, que significa 'ambre' (noteu que no es diu *àmbar*), la reïna fossilitzada que, de vegades, conté organismes com insectes voladors o bacteris també fossilitzats a dintre. Aquest àcid s'obtenia inicialment d'aquesta matèria primera.

Finalment, l'adjectiu que s'utilitza per a designar l'**àcid pirúvic** té un origen ben curiós: prové de la suma dels termes *pyr* + *uva*. *Pyr* és un mot grec que vol dir '**fo**, **cremar**', i *uva* és un mot llatí que significa '**raïm**'. És a dir, literalment vol dir, més o menys, 'cremar el raïm'. Si tenim en compte que el **piruvat** és el producte final de la glucòlisi, que és l'oxidació anaeròbica de la glucosa (recordeu que, en cremar una matèria, el que fem és oxidar-la ràpidament), i que el raïm és una de les fruites amb un contingut més abundant en sucres senzills, podem concloure que la denominació d'aquest àcid està molt ben trobada.

Web de QUÈ CAL SABER?
<http://www.iecat.net/scb/saber.htm>

Comissió de Lexicografia. Societat Catalana de Biologia
Amb la col·laboració del Servei de Correcció Lingüística de l'IEC i el TERMCAT

